

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри фінансів та
банківської справи

Протокол № 1 від “28” серпня 2018 р.

Зав. кафедри

_____ Н.О. Слободянюк

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник: Юнацький М.О.,
доцент кафедри фінансів та
банківської справи, к.е.н.

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	вибіркова дисципліна
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	2
Лекції, годин	28
Практичні / семінарські, годин	17
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	45
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3
самостійної роботи студента	3
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Ціль – формування у студентів системи знань щодо організації і технології здійснення комерційними банками пасивних і активних операцій та надання банківських послуг, а також практичних навичок щодо виконання банківських операцій, пов'язаних з кредитуванням, розрахунками, фінансуванням інвестицій та наданням своїм клієнтам інших послуг, а також при застосуванні механізму регулювання діяльності комерційних банків з боку центрального банку.

Завдання: - засвоєння теоретичних засад і методології проведення банківських операцій та надання банківських послуг; набуття вмінь оперувати нормативно- правовими документами НБУ, аналізувати стан банківських операцій, розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ і комерційними банками

Предмет: економічні відносини з приводу організації та функціонування комерційного банку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Види банків і порядок їх створення в Україні

Тема 2. Організація діяльності банку

Тема 3. Операції банків з формування власного капіталу

Тема 4. Операції банків із залучення коштів

Тема 5. Операції банків із запозичення коштів

Тема 6. Основи організації банківського кредитування

Тема 7. Особливості операцій банків з надання та погашення окремих видів кредиту

Тема 8. Операції банків з цінними паперами

Тема 9. Операції банків з векселями.

Тема 10. Операції банків з обслуговування платіжного обороту

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Економічні основи функціонування банків та формування їх ресурсів					
Тема 1. Види банків і порядок їх створення в Україні	10	4	2		4
Тема 2. Організація діяльності банку	8	2	2		4
Тема 3. Операції банків з формування власного капіталу	8	2	2		4
Тема 4. Операції банків із залучення коштів	8	2	2		4
Тема 5. Операції банків із запозичення коштів	10	4	2		4
Разом за змістовим модулем 1	46	14	10		20
Змістовий модуль 2. : Характеристика та проведення операцій із розміщення банківських ресурсів					
Тема 6. Основи організації банківського кредитування	9	2	2		5
Тема 7. Особливості операцій банків з надання та погашення окремих видів кредиту	9	2	2		5
Тема 8. Операції банків з цінними паперами	8	2	1		5
Тема 9. Операції банків з векселями.	10	4	1		5
Тема 10. Операції банків з обслуговування платіжного обороту	10	4	1		5
Разом за змістовим модулем 2	44	14	7		25
Усього годин	90	28	17		45

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Види банків і порядок їх створення в Україні	2
2	Семінар запитань і відповідей Організація діяльності банку	2
3	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з формування власного капіталу	2
4	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків із залучення коштів	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків із запозичення коштів	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Основи організації банківського кредитування	5
7	Семінар з виконанням практичних задач Особливості операцій банків з надання та погашення окремих видів кредиту	5
8	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з цінними паперами	5
10	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з векселями	5
11	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з обслуговування платіжного обороту	5
Всього		45

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації за результатами діяльності комерційних банків та складання на її підставі таблиць та графіків.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні і організаційні аспекти банківської діяльності			
Семінар запитань і відповідей Види банків і порядок їх створення в Україні	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Рівні банківської системи України, основні етапи її розвитку. Основні чинники, які впливають на розвиток банківської системи України. Поняття центрального банку країни. Основні функції і інструменти регулювання НБУ. Сутність поняття „банк”. Класифікація комерційних банків за рівнем капіталу, обсягом активних операцій, формою власності, організаційним устроєм, залежно від кола операцій, що виконуються, тощо Порядок створення та державної реєстрації комерційного банку. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар запитань і відповідей Організація діяльності банку	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Ліцензування банківської діяльності. Класифікація банківських операцій. Філії та представництва комерційних банків, порядок їх відкриття, риси схожості та відмінності. Організаційний устрій банку. Економічні нормативи, які регулюють діяльність комерційних банків. Доходи, витрати, прибуток банку. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з формування власного капіталу	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Склад і структура ресурсів комерційного банку. Капітал банку, його джерела та функції. Порядок формування статутного капіталу банку. Порядок формування прибутку банку. Порядок формування фондів банку. Управління власним капіталом комерційного банку на мікро- та макрорівнях. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків із залучення коштів	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Вклади до запитання, порядок відкриття рахунків в банках. Строкові депозити. Вклади, які приймаються від населення. Випуск банками ощадних сертифікатів. Порядок формування процентної ставки за депозитами. Управління залученими коштами комерційного банку на мікро- та макрорівнях. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків із запозичення коштів	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Запозичення ресурсів на міжбанківському ринку. Порядок отримання кредитів від НБУ. Підтримка ліквідності банку з боку НБУ. Випуск облігацій комерційними банками. Управління запозиченими коштами комерційного банку на мікро- та	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування,

		макрорівнях.. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 1. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	понятійний диктант
Разом змістовий модуль 1	20		
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти банківської діяльності			
Семінар з виконанням практичних задач Основи організації банківського кредитування	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Класифікація банківських кредитів. Суб'єкти кредитних взаємовідносин. Форми кредитування банками і види позичкових рахунків. Принципи банківського кредитування. Етапи процесу кредитування. Характеристика кредитного договору. Плата за кредит та порядок її визначення. Фактори, які впливають на величину процентної ставки за кредит. Способи захисту від кредитного ризику. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Форми забезпечення зобов'язань позичальника перед банком: застава, гарантія, цесія, страхування. Проблемні позички. Кредитний моніторинг в комерційному банку. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Особливості операцій банків з надання та погашення окремих видів кредиту	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Кредити пов'язані з цінними паперами, в т.ч. вексельні та під заставу ОВДП. Кредити сільськогосподарським підприємствам. Іпотечний кредит. Ломбардні позички. Консорціумний кредит. Проведення банками операцій із споживчого кредитування Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з цінними паперами	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Задачі комерційних банків на ринку цінних паперів. Робота банків з ОВДП. Операції "РЕПО". Операції банків з власними фінансовими продуктами. Робота з депозитними сертифікатами НБУ. Взаємозв'язок кредитних і інвестиційних операцій банків. Ризики, властиві інвестиційним операціям та шляхи їх зниження. Операції з цінними паперами в разі коли банк виступає інвестором. Операції банку на ринку цінних паперів, коли банк виступає в якості інфраструктурного учасника ринку. Посередницькі операції банку на ринку цінних паперів. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з векселями	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Поняття, види векселів. Кредитні операції з векселями. Торговельні операції з векселями. Гарантійні операції з векселями. Розрахункові, комісійні та довірчі операції з векселями. Джерела [1-10] 2. Самотестування. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар з виконанням практичних задач Операції	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Основи організації	Тестування, фронтальне

банків з обслуговування платіжного обороту		<p>грошових розрахунків, їх види. Принципи проведення безготівкових розрахунків. Організація міжбанківських розрахунків. Форми безготівкових розрахунків: платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, чек, акредитив; сфера використання; порядок проведення розрахункових операцій. Способи безготівкових розрахунків: попередня оплата, планові платежі, залік взаємови-мог. Банківський контроль за здійсненням безготівкових розрахунків. Організація банками готівкових грошових розрахунків. Організація роботи кас банку. Характеристика документів, якими оформлюється порядок видачі та приймання грошей до кас банку. Касові обороти та їх прогнозування. Взаємозв'язок касових і емісійних операцій банку. Грошові перекази. Джерела [1-10] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач</p>	та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Разом змістовий модуль 2	25		
Разом	45		

**7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем,
результатами навчання та компетентностями**

1.

Результати навчання	Компетентності										
	Загальні					Предметно-спеціальні					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6
Здатність породжувати нові ідеї (креативність). Здатність генерувати ідеї, які дозволяють реалізовувати затребувані конкурентоспроможні інноваційні послуги у фінансово-кредитній сфері та страхуванні							+				
Здатність застосовувати знання на практиці. Здатність ефективно використовувати на практиці отриманні знання з дисциплін загальної та професійної підготовки								+			
Відповідальність, турбота про якість роботи, що виконується. Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки фінансиста згідно посадових інструкцій							+				
Професійне володіння комп'ютером та інформаційними технологіями. Здатність використовуватисучасне прикладне професійне програмне забезпечення у фінансово-кредитній та страховій діяльності										+	
Культура усного професійного мовлення. Здатність оволодіти нормами мовного етикету та правилами мовленнєвої поведінки співрозмовників під час проведення телефонної розмови, перемовин, дискусій, публічних виступів, що пов'язано з професійною діяльністю фінансиста							+				
Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями з фінансів, банківської справи та страхування, що дозволяє розв'язувати прикладні і наукові завдання в цій області. Знання базових підходів, методологій інших дисциплін і здатність застосовувати їх в контексті фінансово-кредитної та страхової діяльності											
Глибокі знання та розуміння. Знання сутності і концептуальних основ розвитку форм грошей, схем та								+			

власному капіталі та вибирати оптимальні джерела його нарощування											
Розв'язання проблем. Здатність швидко та ефективно розв'язувати широке коло проблеми, які виникають під час професійної діяльності, шляхом практичного використання комунікаційних навичок, спеціалізованих знань та сучасних технологій											

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюється у випадку виставлення заліку.

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2	4	5	4		5	18
Тема 3	5	5	5			
Тема 4	5	5	5			
Тема 5						
Разом змістовий модуль 1	15	15	15		5	50
Змістовий модуль 2						
Тема 1	2	5	4			11
Тема 2	2		4			6

Тема 3	2	5	4			11
Тема 4	2		4			6
Тема 5	2	5	4		5	16
Разом змістовий модуль 2	10	15	20		5	50
Разом						100

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Юнацький М.О. / Банківські операції: Опорний конспект лекцій. ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2018. - 305 с.
2. Банківська система : підручник / [М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 556 с.
3. Баглай С.В. Банківські операції: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни] / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. - 142 с.
4. Дзюблюк О.В., Адамик Б.П. та ін. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів [монографія]. — Тернопіль: Вектор, 2012. — 355 с.
5. Банківська система України: [монографія] / В.В. Коваленко, О.Г. Коренєва, К.Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 187 с.

Допоміжна

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України № 2121 -III від 7 грудня 2000 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. , Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України № ~ 679-XIV від 20.05.1999 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436- IV від 16.01.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
4. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний " ресурсі: Закон України - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
5. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
6. Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]: Закон України №2740-111 від 20.09.2001 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). Про платіжні системи та переказ грошей в Україні [Електронний ресурс]:
7. Закон України від 10.01.2002 р. № 2921-III. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

- www.rada.gov.ua.
8. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435- IV ‘ від 16.01.2003 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
  9. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №315 від 02.06.2009 р. - Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
  10. Юнацький М.О. Бухгалтерський контроль: проблеми організації та звітність / М.О. Юнацький // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. – 2016. – Вип.10. – С. 124-136
  11. Юнацький М.О. Концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського обліку / М.О. Юнацький // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 6/2016. – С. 159-163
  12. Юнацький М.О. Використання дискримінантного аналізу для оцінки ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПАТ «ЦГЗК») / М.О. Юнацький // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : [Електронний ресурс].– 2018. – Вип. 3 (14). – Режим доступу: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/13-2018-ukr>
  13. Юнацький М.О. Аналіз фінансового стану підприємства роздрібною торгівлі») / М.О. Юнацький // Інфраструктура ринку : [Електронний ресурс].– 2018. – Вип. 18. – Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/16-2018>
  14. Юнацький М.О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства / М.О. Юнацький // Ефективна економіка : [Електронний ресурс]. – 2018. – Вип. 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6232>
  15. Юнацький М.О. Огляд фінансових і не фінансових чинників впливу діяльності ТНК на економіку / М.О. Юнацький // Економіка та суспільство : [Електронний ресурс]. – 2018. – Вип. 15. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal-14>
  16. Юнацький М.О. Облікова політика казначейства щодо виконання бюджету / М.О. Юнацький // Глобальні та національні проблеми економіки : [Електронний ресурс]. – 2018. – Вип. 23. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-22-2018>

Інформаційні ресурси

- Офіційний сайт Державної казначейської служби України / Державна казначейська служба України. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
- Податковий Кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу :

<http://zakon.rada.gov.ua>

3. Бюджетний Кодекс України : Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики / Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

